

Gazdaságfejlesztési Minisztérium

DR. NAGY ÁDÁM

helyettes államtitkár

A VEGYIPAR HELYE A MAGYAR KORMÁNY IPARSTRATÉGIÁJÁBAN

Eger

2023. október 10.

Gazdaságfejlesztési Minisztérium

A hazai ipar általános helyzete

RECESSZIÓS FENYEGETETTSÉG

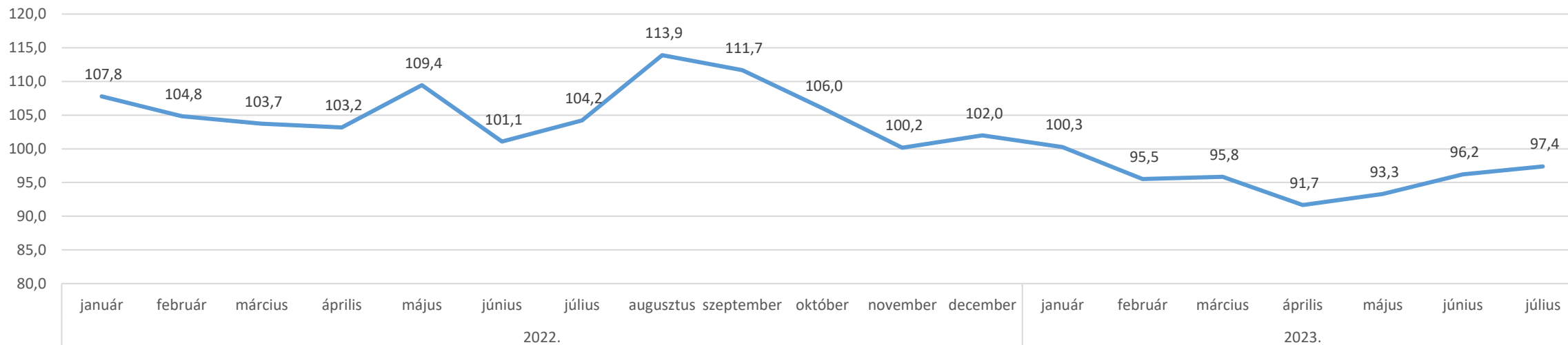
A II. NEGYEDÉVBEN A GAZDASÁG TELJESÍTMÉNYE 2,4%-KAL ELMARADT A 2022. II. NEGYEDÉVITŐL, A CSÖKKENÉST MÉRSÉKELTE A MEZŐGAZDASÁG JÓ TELJESÍTMÉNYE

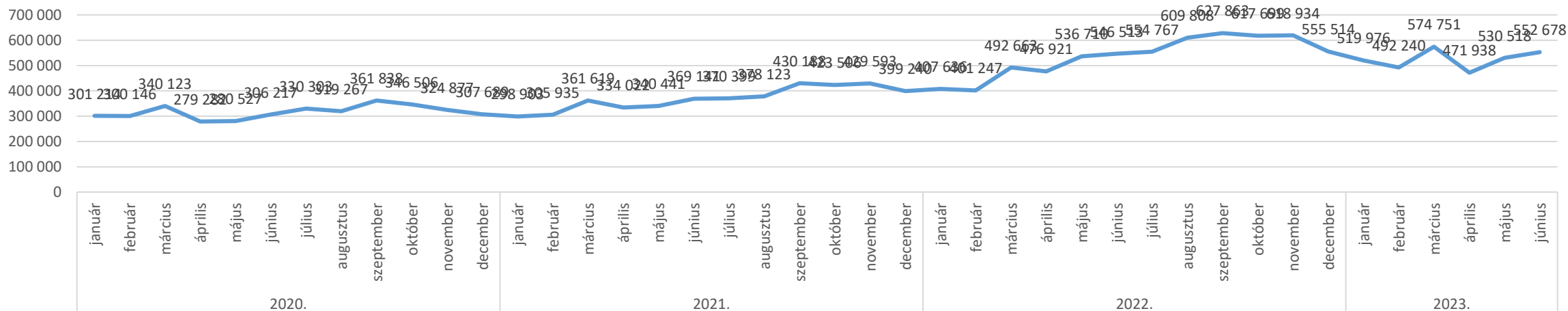
Magyarország bruttó hazai terméke 2023 II. negyedévében a nyers adatok szerint 2,4%-kal, a szezónálisan és naptárhatással kiigazított és kiegyensúlyozott adatok szerint 2,3%-kal csökkent az előző év azonos időszakához viszonyítva. Az előző negyedévhez képest – a szezónálisan és naptárhatással kiigazított és kiegyensúlyozott adatok szerint – a gazdaság teljesítménye 0,3%-kal csökkent.

IPARI TERMELÉS

Az ipari termelés volumenindexe [az előző év azonos időszaka = 100,0%]

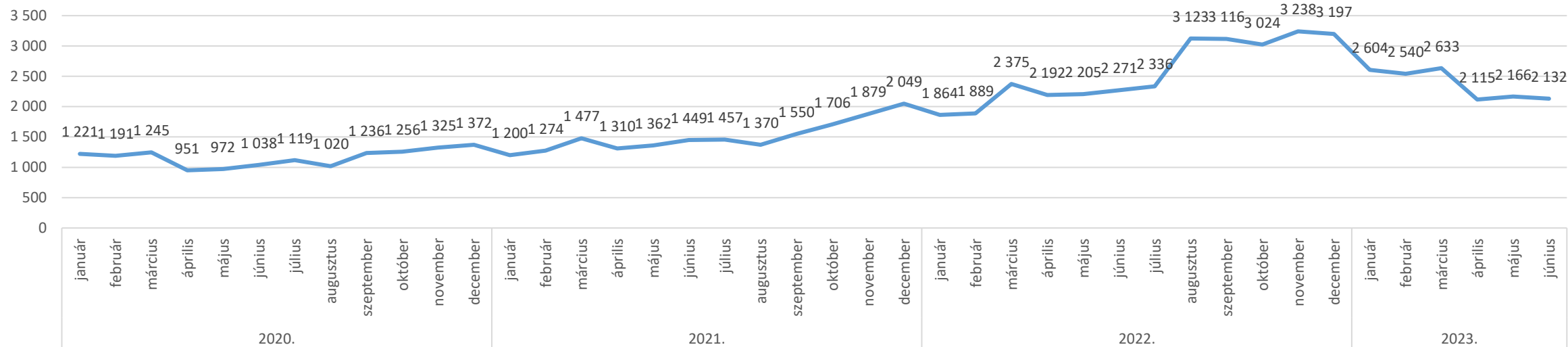

Az ipar termelésének értéke (milliárd forint)

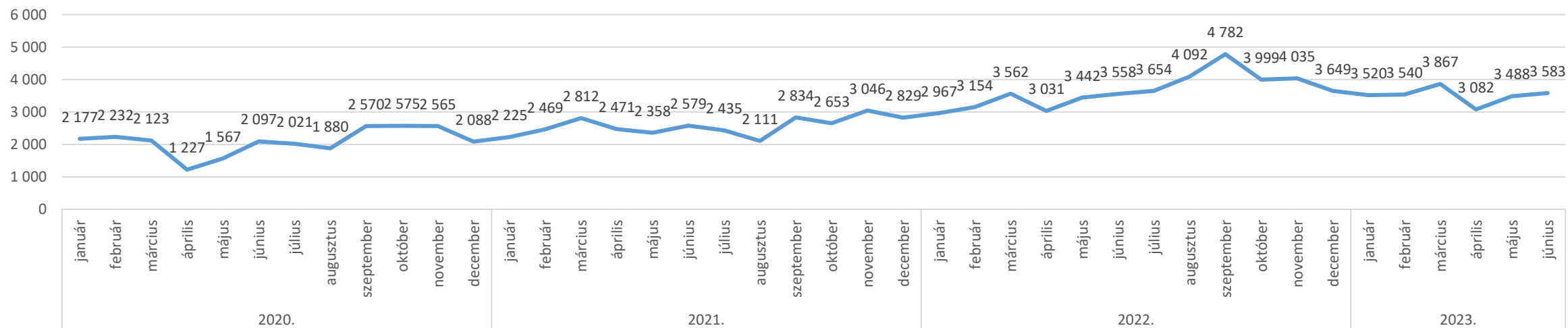

IPARI ÉRTÉKESÍTÉS

Az ipar belföldi értékesítésének volumene (milliárd forint)

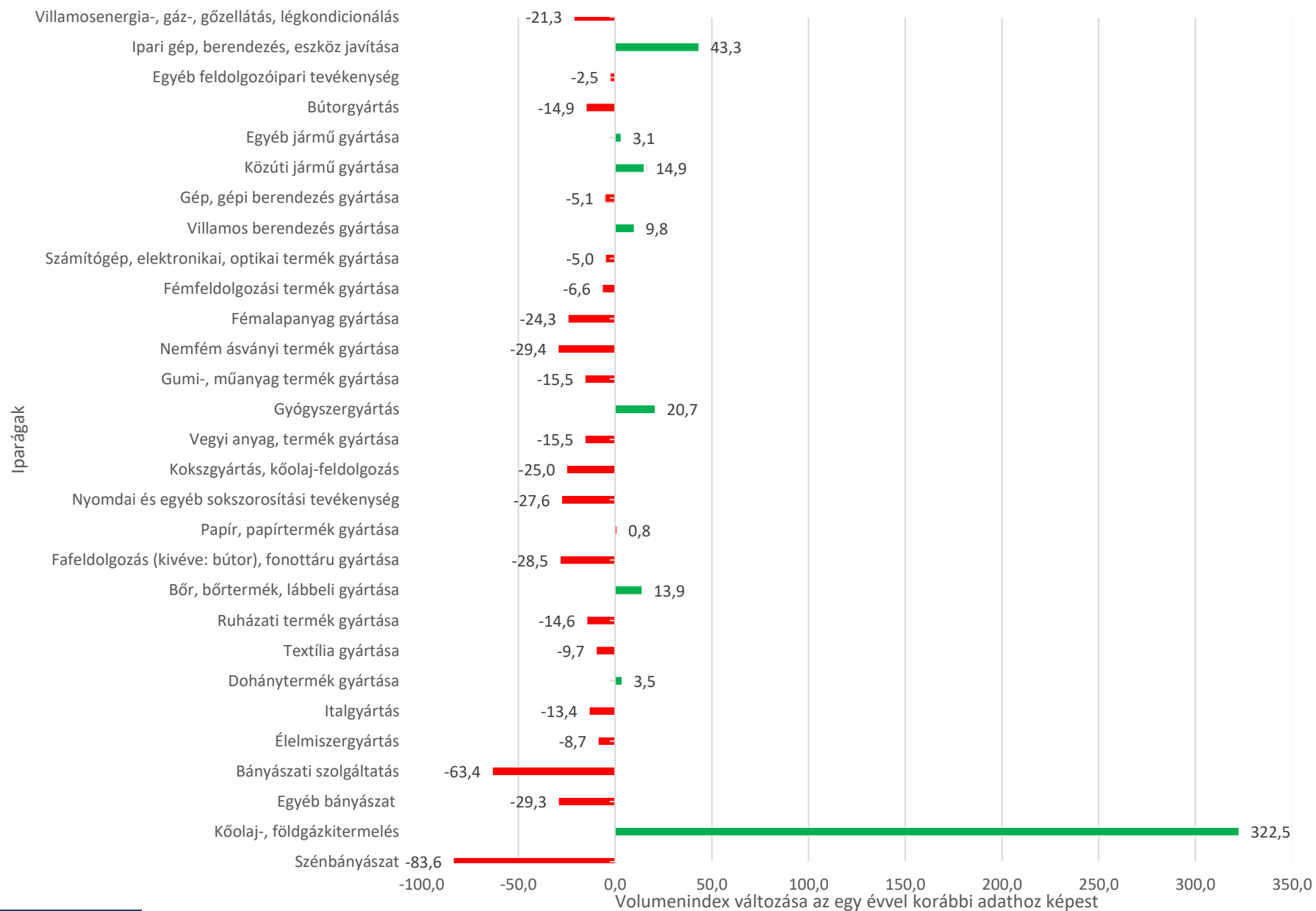
Az ipar exportértékesítésének volumene (milliárd forint)

Forrás: KSH; 2023.08.22.

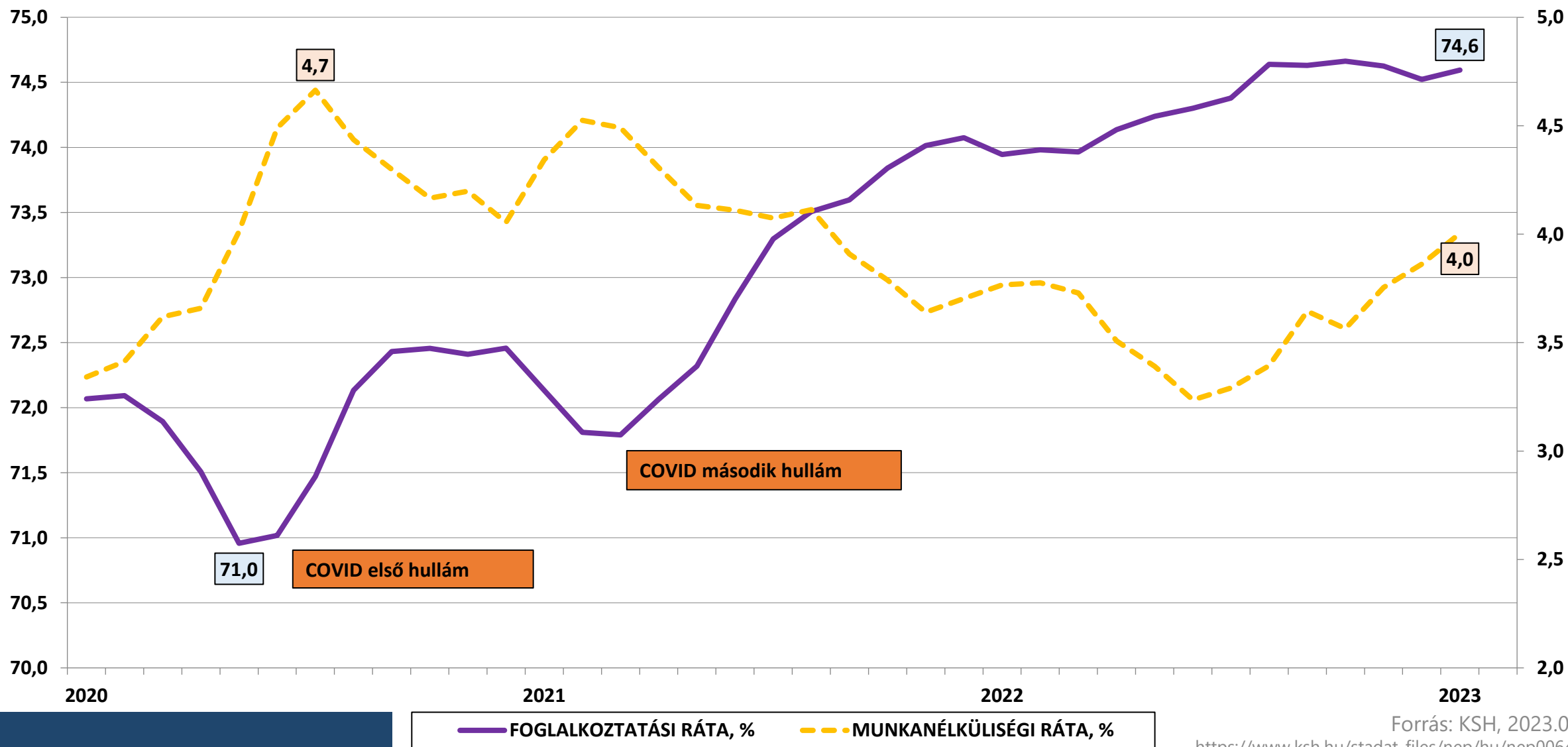
https://www.ksh.hu/stadat_files/ipa/hu/ipa0031.html

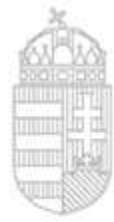
IPARI TERMELÉS VOLUMENINDEXÉNEK VÁLTOZÁSA ÁGAZATI BONTÁSBAN 2023 JÚNIUS

FOGLALKOZTATÁS ÉS MUNKANÉLKÜLISÉG HAVI ALAKULÁSA MAGYARORSZÁGON

Foglalkoztatás és munkanélküliség havi alakulása

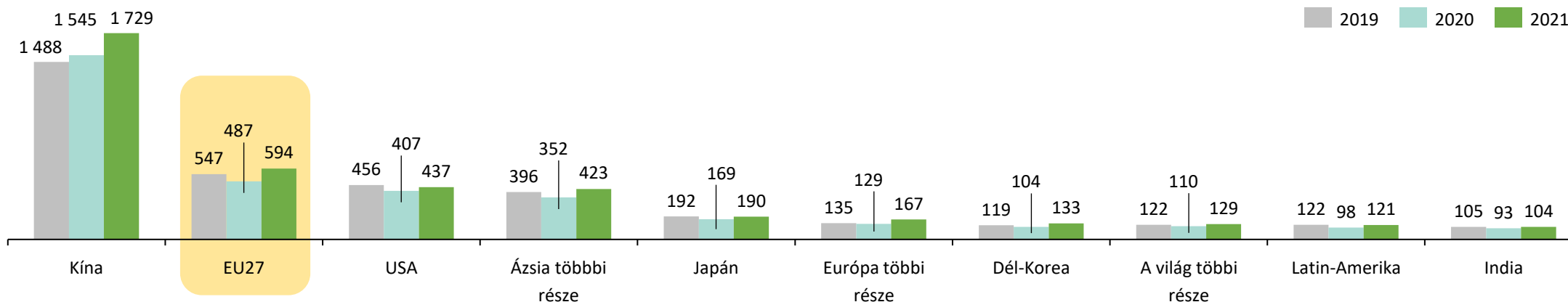

Gazdaságfejlesztési Minisztérium

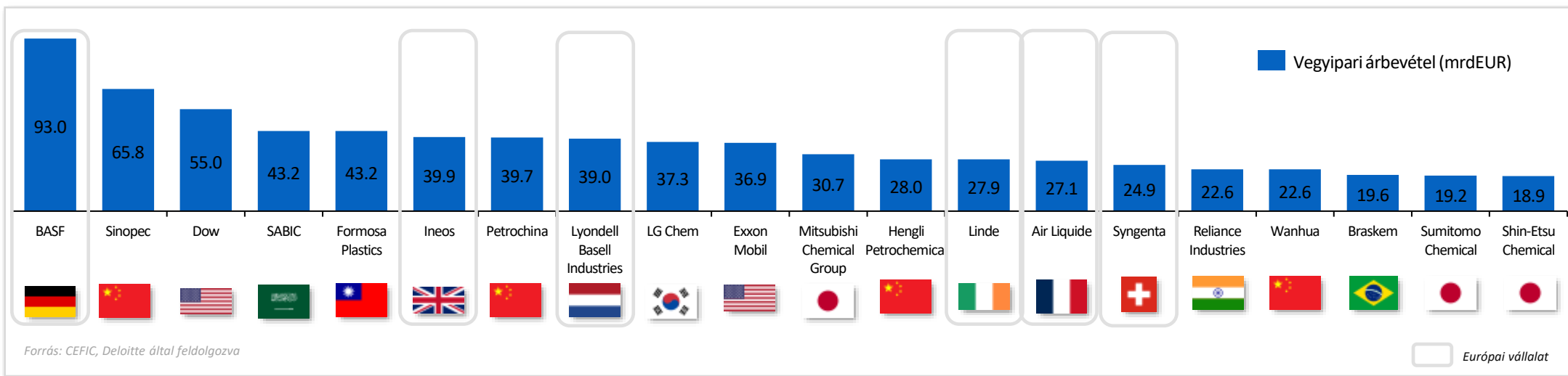
A vegyipar általános helyzete

EURÓPA A VILÁG MÁSODIK LEGNAGYOBB VEGYIPARI TERMELŐJE, ÉS A VILÁG TOP 20 SZEREPLŐJE KÖZÜL 6 EURÓPAI SZÉKHELYŰ

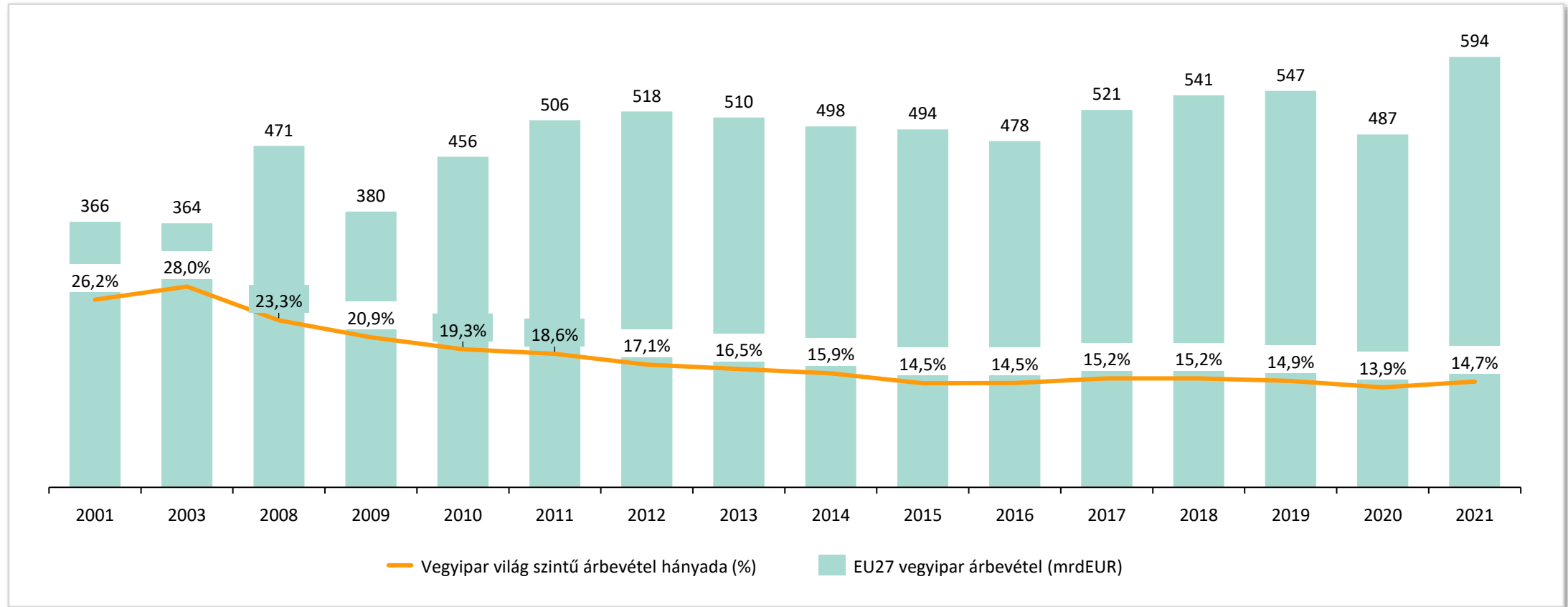
Régiók vegyipari termelése 2021 (Mrd EUR)

Legnagyobb Vegyipari vállalatok a világon 2021

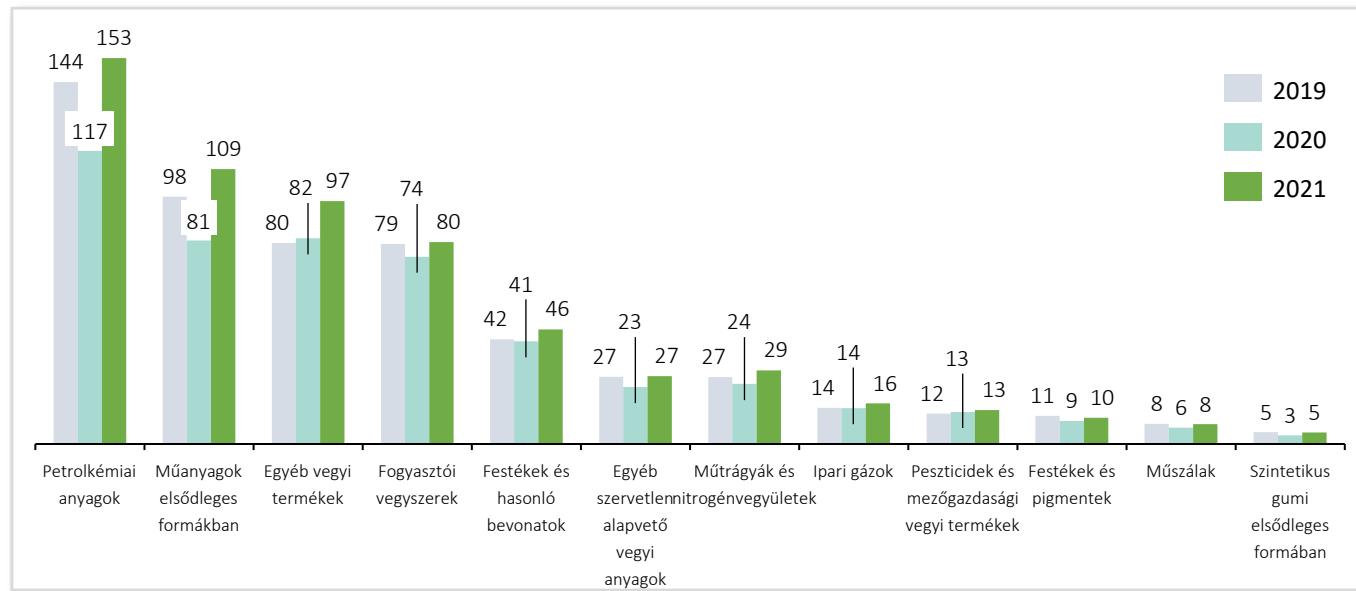
AZ EU27 PIACI RÉSZESÉDÉSE JELENTŐSEN LECSÖKKENT A VILÁGTERMELÉSHEZ MÉRTEN 2021-RE

2001-ben a mai EU-27-et alkotó országok 366 milliárd eurós árbevételről számoltak be, ami értékben a világ vegyipari értékesítésének 26,2%-át tette ki. 2021-ben az EU27 térségében az eladások 62%-kal haladták meg a 2001-es szintet. A **globális vegyipar-piac meredek növekedése miatt** az **EU-27** vegyipar-piacának **relatív részesedése** az elmúlt 20 évben jelentősen, 26,2%-ról 14,7%-ra **csökkent** (2015 óta stagnál). Ez a tendencia várhatóan a jövőben is folytatódik. A jelenlegi trendek szerint **Kínában** és más **feltörekvő országokban** erősen nő a vegyi anyagok iránti **kereslet**, Európában és Észak-Amerikában pedig alacsony a növekedési ráta.

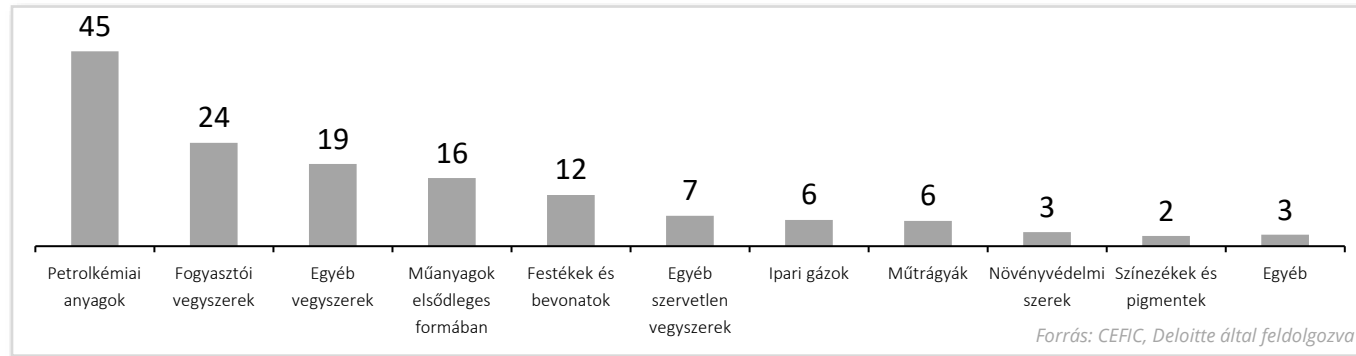
A PETROLKÉMIAI ANYAGOK AZ EU VEGYIPARI TERMELÉSÉNEK TÖBB, MINT NEGYEDÉÉRT FELELŐS, AMELY A LEGNAGYOBB HOZZÁADOTT ÉRTÉKKEL RENDELKEZIK

EU27 országok vegyipari értékesítésének megoszlása (Mrd EUR)

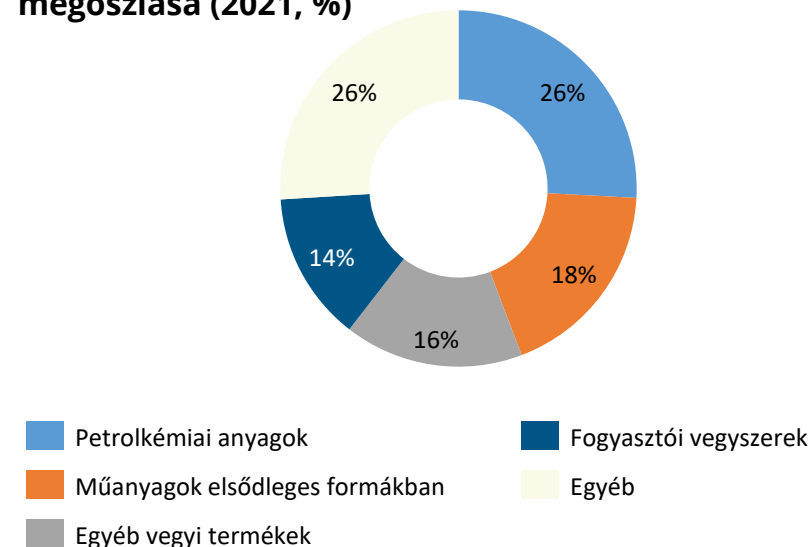
Forrás: CEFIC, Deloitte által feldolgozva

EU27 országok vegyipari alágazatainak hozzáadott értéke (2020, Mrd EUR)

Forrás: CEFIC, Deloitte által feldolgozva

EU27 országok vegyipari értékesítésének megoszlása (2021, %)

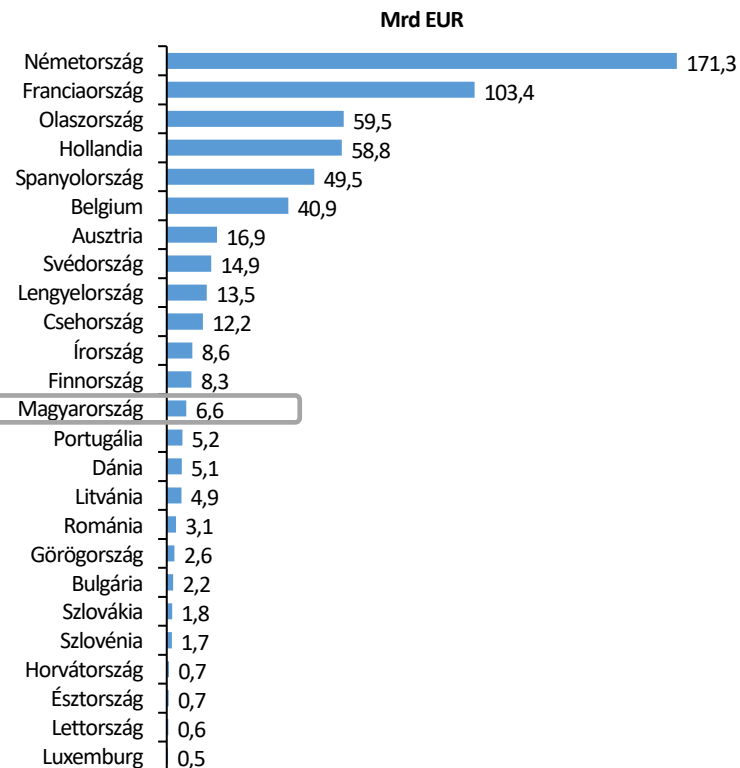
Az EU vegyiparának kibocsátása három fő termékterületet fed le: **alapvegyi anyagokat**, **speciális vegyi anyagokat** és **fogyasztói vegyi anyagokat**.

Az **alapvegyiszerek**, a **petrokémiai anyagokat** és származékaikat (polimereket), valamint az alapvető szervesanyagokat foglalják magukban. Nagy mennyiségben gyártják és a vegyiparban vagy más iparágakban értékesítik.

Az értékesítési adatok alapján a **petrokémiai anyagok**, valamint **fogyasztói vegyszerek** termelik a legnagyobb hozzáadott értéket és felelnek az EU-s értékesítés 40%-ért.

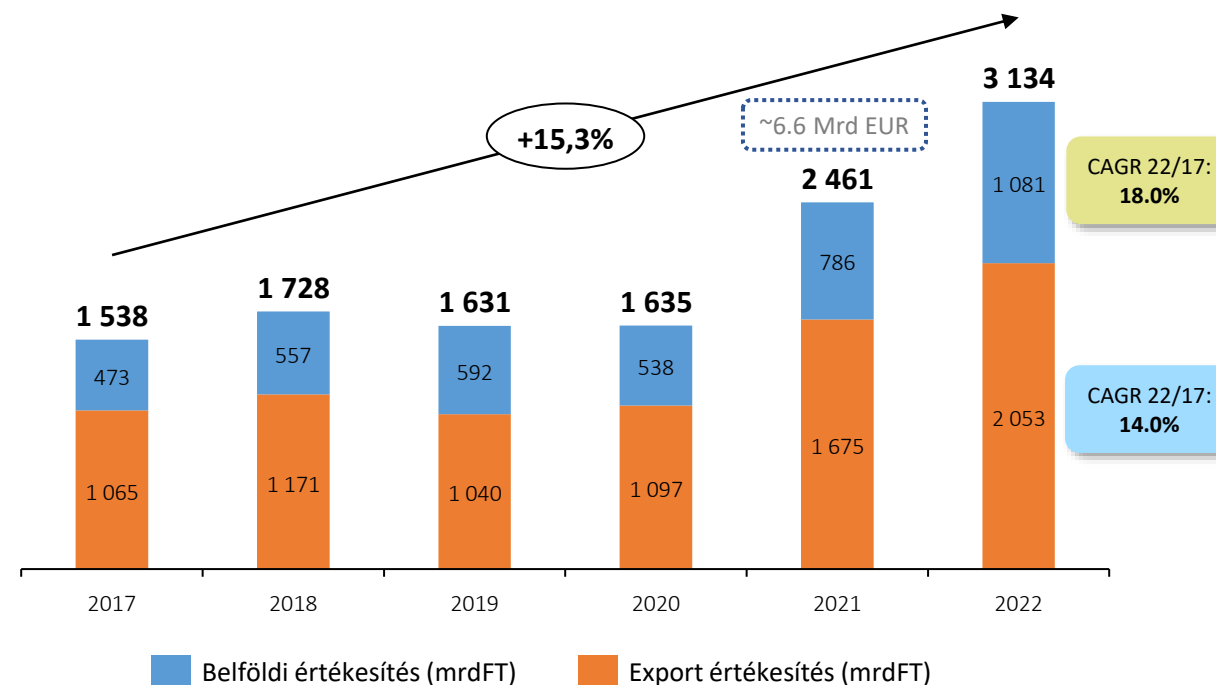
MAGYARORSZÁG A 13. LEGNAGYOBB VEGYIPARI SZEREPLŐ AZ EU-N BELÜL, MIKÖZBEN TELJESÍTMÉNYE DINAMIKUSAN NÖVEKSZIK

Magyar vegyipar az EU többi országához képest (2021)

Forrás: CEFIC, Deloitte által feldolgozva

A magyar vegyipar export értékesítési teljesítménye

Forrás: KSH.hu, Deloitte által feldolgozva

A vegyipar a gazdaság szinte minden ágazatát ellátja. A vegyi anyag-gyártók nemcsak a nyersanyagokat alakítják át mindennapi fogyasztásra szánt végtermékekké, hanem a mezőgazdaságtól a szállításig számos ágazat számára is inputot szolgáltatnak.

Az Oxford Economics 2019. márciusi tanulmánya szerint a tovább felhasználóknak értékesített uniós vegyi anyagok több mint fele más ipari ágazatokba kerül. A **vegyszergyártók** mellett a vegyipar legnagyobb ipari felhasználói a **gumi- és műanyag-**, a **textil-**, az **építőipar**, a **számítógépgyártás**, valamint a **cellulóz- és papíripar**.

VEGYIPAR MAGYARORSZÁGON

- A **koncentrált iparágban** néhány nagy szereplő méretgazdaságosan, **korszerű technológiákat** alkalmazva és magas színvonalon működik.
- A diverzifikációra irányuló erőfeszítések ellenére, az ipar jelenleg is **nagymértékben függ az importált nyersanyagtól és energiaforrásoktól**, különösen az orosz nyersolajtól és földgáztól.

Vegyianyag, -termék gyártása

Árbevétel (2021, Mrd Ft)

Foglalkoztatottak (2021)

2.965

49,3%

50,7%

17,8 ezer fő

■ Belföldi értékesítés ■ Export

Vállalatok száma

662

612

34

16

■ Nagyvállalat ■ Középvállalat ■ Mikro- és Kisvállalat

Árbevétel (Mrd Ft)

2.965

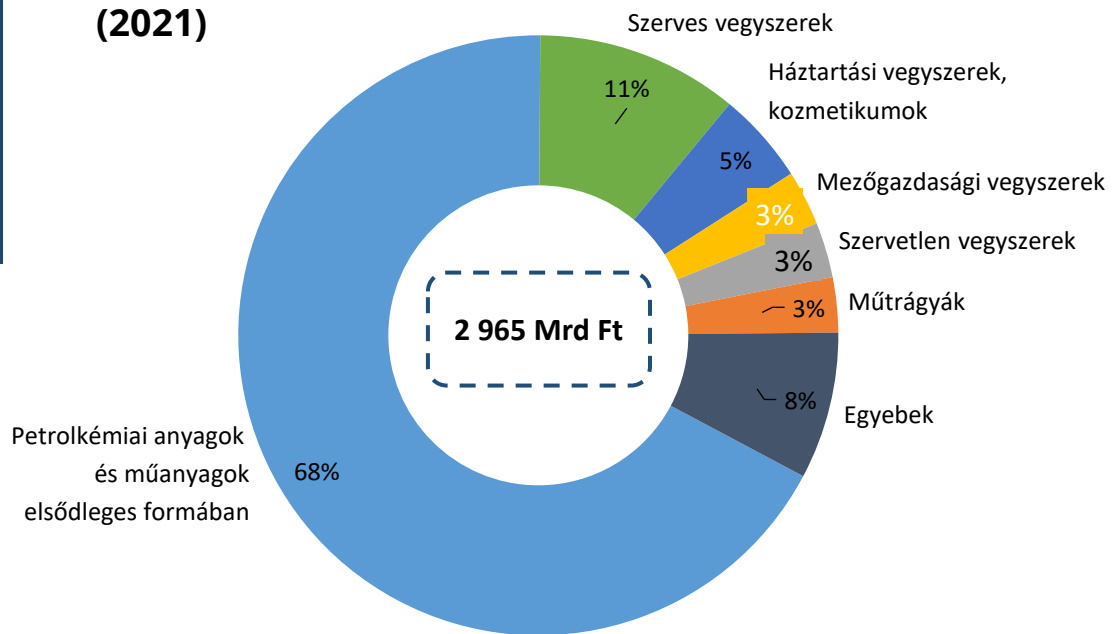
9,7%

84,6%

5,8%

MAGYAR VEGYIPARI KÖRKÉP

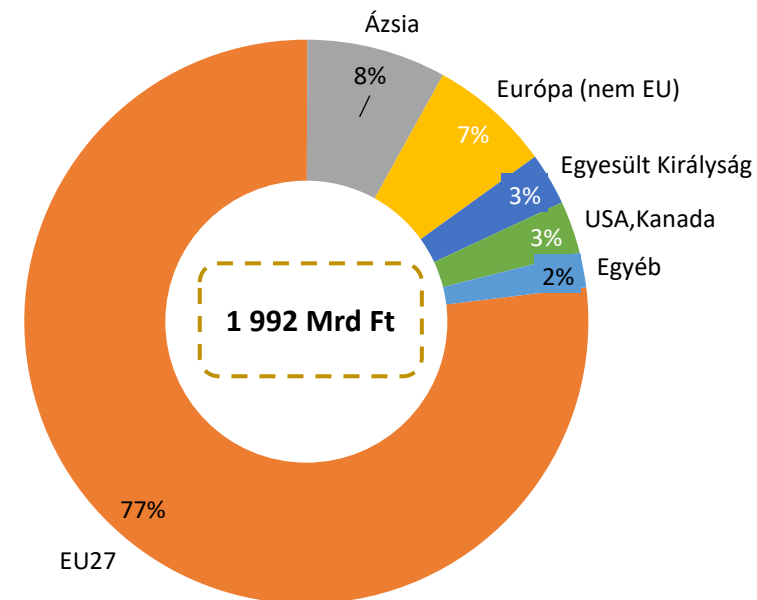
Magyarország vegyipar értékesítési szerkezete (2021)

Forrás: CEFIC, Deloitte által feldolgozva

A vezető magyar vegyipari cégek fontos regionális szereplői a **petrokémiai termékek piacának**, valamint a polimerek, szénszálak, műtrágyák és agrokémiai hatóanyagok közép-európai piacának is.

Magyar vegyipari exportpiacok (2021)

A növekedés **export vezérelt**, 2021-ben: a **Magyarországon gyártott** vegyi anyagok és vegyi **termékek 77%-át** túlnyomórészt az **EU** egységes **piacán exportálják** és értékesítik. Az export arányában jelentős növekedés tapasztalható 2020-hoz képest (67,2%).

Gazdaságfejlesztési Minisztérium

Iparstratégia 2030

A STRATÉGIAALKOTÁS CÉLJA:

Magyarország újraiparosítási stratégiájához azonosított versenyképességnövelő akciók a kulcságazatokban – széleskörű vállalati konzultáció és nemzetközi jó gyakorlatok alapján

A magyar **versenyképesség** ágazatokon átívelő, horizontális vizsgálata

A magyar **ipar és a kiválasztott kulcs-iparágak** helyzetelemzése

Az első három kiemelt iparág vizsgálata, iparági konzultáció.
A feladat:

- A **nemzetközi jó gyakorlatok** feltérképezése
- Az iparági szereplőkkel (szakmai szervezetekkel/szakértőkkel és meghatározó vállalatokkal) **interjúk lebonyolítása**
- A beérkezett **fájdalompontok és javaslatok értékelése**
- A **priorizált javaslatok kidolgozása**

1243

Megkérdezett piaci szereplő

Vállalati interjúk

További piaci szereplők inputjai 47 szakmai szervezet közvetítésével

789

SZAKMAI JAVASLAT

72

KIEMELT JAVASLAT

VIZSGÁLT IPARÁGAK

JÁRMŰIPAR

ÉLELMISZERIPAR

EGÉSZSÉGIPAR

INFORMÁCIÓS ÉS
KOMMUNIKÁCIÓS
TECHNOLÓGIA

ALAPANYAG
ELŐÁLLÍTÁS

KREATÍV IPAR

A VEGYIPART ÉRINTŐ STRATÉGIAI DOKUMENTUMOK ALAPJÁN A HAZAI SZEREPLŐK SZÁMÁRA A LEGNAGYOBB KIHÍVÁST AZ IMPORTNYOMÁS, A KLÍMACÉLOK ÉS AZ EHHEZ SZÜKSÉGES TECHNOLÓGIAI ADAPTÁCIÓ JELENTIK

	VEGYIPAR
Kontextus	<ul style="list-style-type: none">• A hazai vegyipari vállalkozások többségében külföldi tulajdonban vannak• A hazai vegyipari termékgyártók nagyrészt vegyi alapanyag előállítással foglalkoznak
Kihívások	<ul style="list-style-type: none">• Kína világszerkezeti részesedése megközelíti az 50%-ot 2030-ra• A nem lebomló műanyagok felhalmozódása• Természetes alapú anyagok fejlesztése• Megújuló energiatermelés integrálása• Körforgásos gazdaságra való átállás
Javaslatok	<ul style="list-style-type: none">• Kritikus nyersanyagokra vonatkozó stratégia létrehozása• Energiahatékonysági és megújuló energiahasznosítási pályázatok• Gazdaságdiplomáciai eszközök kibővítése• A felsőoktatásban a vegyipari szakok keretének bővítése, az oktatók támogatása

VEGYI ANYAG, TERMÉK GYÁRTÁSA

Az ágazat erősségei, jelenlegi versenyelőnyök

- Erős **petrolkémiai bázis**, szilárd környezet és támogató iparpolitika az új beruházásokhoz
- **Méretgazdaságosság**, korszerű technológiák és magas színvonalú gyakorlatok a gyártásban
- Az **alapanyagipar**, autóipar, az elektronika, az **építőipar**, valamint a **mezőgazdasági** igények kielégítésére irányuló **beruházások** által kifejlesztett és bővített kapacitások
- Magyarország ideális helyszín **Közép-** és **Délkelet-Európa** kiszolgálására

Gyengeségek

- Az **ipar** jelenleg is nagymértékben **függ** az **importált** nyersanyagtól és energiaforrásoktól, különösen az **orosz nyersolajtól és földgáztól** (a diverzifikációra irányuló közelmúltbeli és folyamatban lévő erőfeszítések ellenére)
- Energiaintenzív iparág, így a relatív **magas energiaárak kedvezőtlenül érintik az ágazatot**
- A gyors ipari fejlődés miatt egyes területeken **hiány van képzett munkaerőből**
- **Szállítási kapacitáshoz kedvezőtlen vasúthálózat**

JELENTŐS LEHETŐSÉG REJLIK AZ ÚJ TECHNOLÓGIAI TRENDEK ADAPTÁLÁSÁBAN, MÍG A LEGFŐBB KIHÍVÁST AZ ÁGAZAT ZÖLD ÁTÁLLÁSA ÉS AZ AHHOZ KAPCSOLÓDÓ SZABÁLYOK JELENTIK

LEHETŐSÉGEK

Gyártás technológiai fejlődése: A technológiai fejlődés lehetőséget ad a vállalatoknak javítani vagy egyszerűsíteni a folyamataikat, fejleszthetik költséghatékonyságukat, zöldíthetik tevékenységüket.

Automatizálás, MI, okos szenzorok, robotika és Ipar 4.0: A technológiai fejlesztések lassan a fennmaradás kulcsaivá válnak. Hozadékaik: fokozott termelési hatékonyság, lehetőség a 24/7-es működésre, csökkentett munkaerőigény.

Energiahatékonyabb technológiák: A technológia fejlődésének hozadéka, hogy energiahatékonyság-növelést eredményezhet (pl. acélipar: 40%-os fajlagos energiaszükséglet-csökkenés elérhető).

Körforgásos gazdálkodás bevezetése: A körforgásos gazdaság megvalósításához az egyes országoknak, gazdaságoknak biztosítaniuk szükséges a folyamat irányítási módszertanát, meg kell szervezniük a hatékony hulladékbegyűjtést, valamint az esetleges újraelosztást.

Újrahasznosítás, fenntarthatóság: Az Európai Unió direktívái alapján egyre magasabb fokú újrahasznosítást kell elérniük az egyes aliparágaknak, a műanyag hulladékok terén például 2025-re 50%-os újrahasznosítási rátát kell elérniük az országoknak, 2035-re pedig 55%-ot.

Megjegyzések: ¹ CBAM – Carbon Border Adjustment Mechanism EU szabályozás

KIHÍVÁSOK

Körforgásos gazdálkodás technológiai kihívásai: A körforgásos gazdálkodás bevezetése megköveteli a hulladékfeldolgozó létesítmények fejlesztését, a hulladékgyűjtési technológiába való beruházást, valamint új gyártási módszereket.

EU klímacélok és az alapanyagipar: Az EU egy zöld mechanizmus létrehozásán tevékenykedik – a cél 2050-re a karbonsemlegesség elérése –, amely szén-dioxid kvótákra építve ösztönözné a fenntarthatóbb ipart az EU határain kívül is. Ennek részeként a CBAM¹ keretei közt a károsanyag-transzfert is megakadályoznák.

Növekvő szabályozási előírások: Nemzetközi összehasonlításban az Európai Unió szabványai és előírásai a legszigorúbbak, melyek többek között a szén-dioxid kvóták, a zöld előállítási szabályozások és az alapanyagelőírások által többletköltségeket jelentenek a vállalatok számára. Egy tonna szén-dioxid kvóta ára a 100 eurót is meghaladta 2023 elején.

Feltörekvő és kevésbé szabályozott piacok fenyegetése: A gyártás alapanyagainak lelőhelyei, az eltérő szabályozói és munkaerőpiaci adottságok miatt az alapanyagipari szerepek átalakulnak. Az alapanyagok alacsony diverzifikáltsága okán a kevésbé szabályozott gazdaságok növelhetik részesedésüket az EU kárára.

Főbb területek:

Technológia

Környezet

Általános gazdasági folyamatok

AZ ALAPANYAGIPARI SZEREPLŐKKEL LEFOLYTATOTT INTERJÚK ALAPJÁN 9 FŐBB FÁJDALOMPONT AZONOSÍTOTT, MELYEK KÖZÜL A PÁLYÁZATI RENDSZER RUGALMATLANSÁGA, A MUNKAERŐHIÁNY ÉS A ZÖLD ÁTÁLLÁS NEHÉZSÉGEI A LEGJELENTŐSEBBEK

FŐ FÁJDALOMPONTOK / KIHÍVÁSOK

* Komplex beruházási programok hiánya

A komplexebb beruházások speciális igényeit nem tudja kezelni a pályázati rendszer

Számos vállalat nem tud élni a pályázati lehetőségekkel, ugyanis a beruházási tervezetük komplexitása nem illeszthető bele a jelen pályázati kiírás keretrendszerébe.

A standard pályázatok esetén túlzott a bürokrácia és a rugalmatlanság

A vállalatok nem tudnak alkalmazkodni a pályázati idő alatt megnövekedett költségigényekhez, kitolt beszállítói határidőkhöz, valamint az új technológiákhoz.

* Munkaerő-piaci kihívások

Megfelelő szakmai utánpótlás hiánya

A középszintű szakmai oktatásnak csökkent a presztízse az elmúlt évek folyamán, az alapanyagiparhoz kapcsolódó képzések alacsony számban indulnak (pl. vegyipari szakképzés, kohászati képzés) és a meglévőkre sem jelentkezik elég fiatal.

Nincs megfelelő mennyiségű és minőségű technikus az iparágban

A hiány a munkavédelmi feltételek miatt csak a legkritikább esetekben orvosolható külföldi munkaerővel, a technikushiány pedig a meglévő szakmunkások alkalmazásának költségeit is megemeli.

* Energetikai infrastruktúra

Alacsony energiaár támogatások, magas többletköltségek

Az energiaárak növekedésével párhuzamosan több nyugati ország jelentős energiaár támogatásokat vezetett be az ipari szereplők számára, míg Magyarországon a rendszerhasználati díj tovább emelte az energiaárakat ezzel jelentős versenyhátrányt okozva a magyar vállalatoknak a nemzetközi piacon.

Jelenlegi energetikai infrastruktúra nem nyújt megfelelő alapot a vállalati fejlesztésekhez

A villanyhálózat minősége gátat szab a megújuló energia beruházásoknak, a szolgáltatáskimaradások pedig akár időszakos üzemleállásokhoz vezethetnek.

* Zöld átállás elvárások

Jelentős terhet jelentenek a zöld átállás miatti beruházások (CO2 csökkentés, CBAM)

A szabályozásoknak való megfeleléshez jelenleg a szektor szereplői nem részesülnek állami támogatásban, valamint kezdetleges az ezt támogató infrastruktúra.

Körforgásos gazdaság kihívásai, újrahasznosítási elvárások növekedése

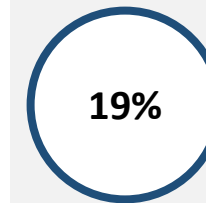
Az Európai Unió környezetvédelmi kitézései egyre magasabb újrahasznosítási arányt követelnek meg a szektor szereplőitől, amelyek teljesítéséhez Magyarországon még nem áll rendelkezésre a megfelelő háttér.

* Alapanyag ellátás

Acél és alumíniumhulladék magas exportja, majd re-importja

A trend rontja a fémipar versenyképességét, ugyanis jelentős mennyiségű értékes alapanyag hagyja el az országot, miközben a hazai feldolgozó kapacitásokat is kihasználatlanul hagyja.

Hazai vállalatok pozíciója

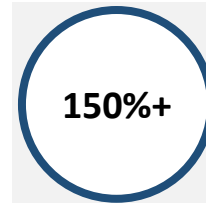

A hazai tulajdonú vállalatok részaránya az alapanyagipari Top 50 vállalat árbevételéből

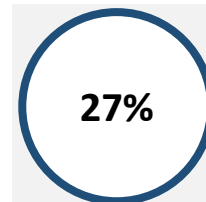
Az 50 legnagyobb hazai alapanyagipari cég közül összesen 6 található többségi magyar tulajdonban

Energiaköltségek növekedése

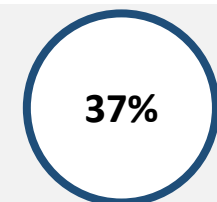

A vállalati energiaköltségek a világpiaci energiaárak növekedése, valamint az energiaárakra tevődő rendszerhasználati díjak miatt akár több, mint 150%-kal is megemelkedhettek a 2018-as értékekhez képest.¹

Körforgásos gazdálkodás

Az országból származó acélhulladék mindössze a 27%-a kerül hazai feldolgozásra.²

Magyarországon az alumínium dobozok mindössze 37%-a újrahasznosított (EU átlag: 72%).

^{1,2} Iparági konzultáció keretében lebonyolított interjúk

A KIEMELT JAVASLATOK ELSŐSORBAN A FÁJDALOMPONTOK KEZELÉSÉRE, EZEN BELÜL IS ELSŐSORBAN A KLÍMACÉLOK A KÖRFORGÁSOS GAZDASÁG TELJESÍTÉSÉNEK TÁMOGATÁSÁRA, VALAMINT A MUNKAERŐHIÁNY KEZELÉSÉRE VONATKOZNAK

KIEMELT JAVASLATOK*

JAVASLATI AKCIÓK

⚙️ Állami pályázatok és kapcsolattartás

01 Pályázatok egyénre szabása és rugalmasabbá tétele

- Új pályázatok egyénre szabásának lehetőségének biztosítása
- Támogatások adminisztrációs terheinek csökkentése
- Adatbázisokban már elérhető információk becsatornázása a pályázatokba

⚙️ Szakképzett és betanított munkaerő

02 Egycsatornás kapcsolattartás a minisztériumokkal és a folyamatok összehangolása

- Egycsatornás kapcsolattartás a több iparágban jelenlévő vállalatok számára, pl. a korábbi Kiemelt Vállalati Kapcsolattartó funkció visszaépítése
- A minisztériumok munkájának összehangolása a redundancia elkerülése céljából

03 Célzott állami támogatás képzések finanszírozására és népszerűsítésére

- Alapanyagipari képzések (pl.: kohászati és vegyipari) bővítése és népszerűsítése
- Támogatás (pl.: adókedvezmény) a vállalati saját képzési programok esetén

04 Külföldi munkaerő landoltatásának megkönnyítése

- Külföldi munkavállalók hazai munkavállalási folyamatának egyszerűsítése
- Munkásszállók létesítésére biztosított állami támogatás

🌱 Zöld átállás

05 Zöld projektek állami támogatása

- Állami finanszírozás biztosítása a zöld projektek megvalósítására (pl. CCS projekt)
- A magas fix költségek miatt az amerikai IRA, valamint európai mintákra OPEX jellegű költség támogatás az állam részéről, a CAPEX támogatáson felül.
- Megújuló erőművek bővítése Magyarországon állami finanszírozás mellett

06 Energiahatékonysági ellenőrzések üzemi szintre módosítása

- Az energiahatékonysági mérőműszerek ellenőrzésének üzemi szintű végrehajtásának engedélyezése

♻️ Hulladék-gazdálkodás

07 Fémhulladék export és re-import csökkentése érdekében a hulladékfeldolgozó kapacitások kiépítése

- A magyar ipari fémhulladék gazdálkodási program kidolgozása és elindítása
- Fémhulladékok exportjának szabályozásokon keresztül történő visszafogása
- Hazai fémhulladék alapanyag feldolgozó kapacitás kiépítése nemzetközi kompetencia bevonásával

08 Újrahasznosított alapanyag használatának ösztönzése

- A hulladék alapanyag magas arányú felhasználásának ösztönzése a termelésben
- Vállalatok edukációja újrahasznosítás terén

⚙️ Energetikai infrastruktúra

09 Villamoshálózat fejlesztése, visszatáplálási lehetőség biztosítása

- Villamosenergia hálózat felújítása, korszerűsítése országszerte, elősegítő a megújuló erőmű beruházásokat

⚙️ Ellátásbiztonság

10 Vasúti és közúti infrastruktúra fejlesztése

- Ipari vágányok és útvonalak korszerűsítése
- Ipari területek környékén közúti közlekedés és tömegközlekedés fejlesztése

⚙️ Diplomáciai támogatás

11 Magyar beszállítók támogatása a Magyarországra érkező nemzetközi vállalatok kapcsolatfelvétele során

- A magyar beszállítói vállalatok, amelyek képesek lennének kielégíteni a nemzetközi gyártói igényeket, támogatása az előzetes kapcsolatfelvétel során (főként az autó- és akkumulátorgyártók esetében)

Külföldi jó gyakorlatok

INFLATION REDUCTION ACT

Az amerikai inflációcsökkentő törvény **2022 augusztusában** lépett érvénybe célja a dekarbonizáció elősegítése. Az **IRA 369 milliárd dollárt** irányoz elő **éghajlati és energetikai beruházásokra**.

Az IRA megújuló energiára irányuló befektetéseket von el az Európától és **csökkenti az EU versenyképességét**.

A versenyképesség fenntartása érdekében az **EU 2023 elején** elfogadta a **250 mrd eurós Green Deal Industrial Plan-t**.

ENERGIAÁR-TÁMOGATÁS

- A német kormány 2022. év végére dolgozta ki az **energiaár-támogatási programját**, melynek célja a **energiaárak csökkentése a háztartások és piaci szereplők számára, amit az energiavállalatok nyereségére kivetett adóból terveznek finanszírozni**

- A svéd állam 2022 szeptemberében az azt **előző 12 hónapra kompenzációt biztosított** a megemelkedő energiaárak által jelentősen érintett magánszemélyek és vállalatok számára. Az összesen 55 milliárd svédkoronába kerülő kompenzációt az előző éves átlag energiaköltség alapján osztották ki.

Gazdaságfejlesztési Minisztérium

Köszönöm a megtisztelő figyelmet!